

MEMORANDUM OBCÍ A OBČANŮ K AKCELERAČNÍM OBLASTEM, PROJEKTŮM OZE A SOUVISEJÍCÍ LEGISLATIVĚ

Společné prohlášení samospráv, spolků, společností, iniciativ a občanů České republiky k návrhu akceleračních oblastí pro obnovitelné zdroje energie, ke způsobu přípravy lokálních energetických projektů a k legislativním změnám, které významně omezují práva obcí, samospráv a občanů – **memorandum2026.net**

Adresáti: Vláda České republiky, Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, Ministerstvo životního prostředí ČR, Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR, Ministerstvo zdravotnictví ČR, Ministerstvo zemědělství ČR, Ministerstvo kultury ČR, Senát Parlamentu ČR, Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR

I. SPOLEČNÉ STANOVISKO A DŮVODY MEMORANDA

My, níže podepsaní zástupci samospráv, spolků, společností, občanských iniciativ, odborné veřejnosti i jednotliví občané České republiky, vyjadřujeme zásadní nesouhlas s netransparentním a direktivním způsobem, jakým byly vymezeny akcelerační oblasti (AO) pro obnovitelné zdroje energie (OZE) v rámci Změny č. 2 Územního rozvojového plánu (ÚRP).

Současně nesouhlasíme s tím, jak jsou projekty pro větrné elektrárny (VTE) a fotovoltaické elektrárny (FVE) zaváděny i mimo akcelerační oblasti – dohody mezi investory a představiteli obcí jsou často uzavírány bez vědomí a zapojení občanů.

Stejně tak vyjadřujeme nesouhlas s chystanými legislativními a procesními změnami – **zejména s aktuální novelou stavebního zákona** – které dále omezují právo obcí, samospráv a občanů podílet se na rozhodování o významných energetických či průmyslových záměrech, které se jich dotýkají. Současně nesouhlasíme a vymezujeme se proti změnám v legislativě související s povolováním OZE, provedených v období roku 2023 až 2026, zejména úpravy v zákoně energetickém, liniovém, stavebním a novém zákoně 249/2025 Sb., které ve společném kontextu povolování OZE podstatně omezují práva obcí, samospráv a občanů.

Neodmítáme rozvoj energetických ani jiných strategických projektů. Trváme však na tom, že před jejich prosazováním musí vláda a stát doložit, že navržené řešení je bezpečné, přiměřené a odborně podložené. Stejně tak musí vláda a stát zajistit skutečné zapojení dotčených obcí a veřejnosti do rozhodovacího procesu.

Akcelerační oblasti pro OZE považujeme za aktuální a mimořádně závažný příklad selhání státu při zapojování veřejnosti a samospráv do přípravy a rozhodování. Přestože se napříč Českou republikou zformoval rozsáhlý odpor veřejnosti, vláda pokračuje v prosazování Změny č. 2 ÚRP bez skutečného dialogu s občany. Ignorování více než 30 000 signatářů peticí proti projektům OZE a **opožděné a obtížně dostupné vypořádání přibližně 31 000 připomínek** podaných k vymezení akceleračních oblastí představuje bezprecedentní popření principů otevřeného vládnutí a participativní demokracie.

II. DOSAVADNÍ PRŮBĚH ZAPOJENÍ OBCÍ, SAMOSPRÁV A VEŘEJNOSTI PŘI PŘÍPRAVĚ AO

Stát připravoval návrh akceleračních oblastí v letech 2023–2026. Veřejnost nebyla po tuto dobu do přípravy zapojena ani průběžně seznamována s připravovaným řešením. Konečnou podobu návrhu stát zveřejnil až **14. dubna 2026**, a to prostřednictvím úředních oznámení a zasláním zpráv do datových schránek obcí, bez odpovídající informační kampaně, která by zajistila dostatečnou informovanost veřejnosti o takto zásadní změně.

Veřejné projednání návrhu dne **15. května 2026** bylo zaměřeno především na technokratický výklad předloženého materiálu k AO. Nevytvořilo prostor pro skutečnou politickou debatu o tom, zda je navržený způsob řešení přiměřený, odůvodněný a společensky přijatelný.

Přestože stát připravoval akcelerační oblasti **déle než tři roky**, dotčené obce a občané měli na seznámení se s návrhem a uplatnění svých připomínek **pouze několik týdnů** – od 14. dubna do 1. června 2026. Takto nastavený proces nelze považovat za skutečné zapojení veřejnosti do rozhodování.

Přes krátkou dobu na podání připomínek bylo Ministerstvu pro místní rozvoj doručeno přibližně 31 000 podání připomínek, dosud však nebyl zveřejněn způsob jejich vypořádání ani informace o tom, jak byly zohledněny při přípravě finálního návrhu.

III. HLAVNÍ PRÁVNÍ A ODBORNÉ VÝHRADY K NÁVRHU AO

Jsme přesvědčeni, že postup Ministerstva pro místní rozvoj při přípravě akceleračních oblastí vykazuje závažné právní, odborné i procesní nedostatky a je v rozporu s právním řádem České republiky, mezinárodními závazky i základními principy ochrany veřejného zdraví, a to zejména v těchto oblastech:

1. Nedostatečné odborné posouzení dopadů na veřejné zdraví

Předložená koncepce zcela postrádá komplexní odborné posouzení dopadů na zdraví obyvatel, například formou Health Impact Assessment (HIA). Současné záměry počítají s instalací větrných elektráren o celkové výšce **až 250 metrů**. Pro takto gigantické zdroje v ČR zcela absentuje oficiální, státem garantovaná **metodika pro stanovení minimálních bezpečných odstupů od obytné zástavby**. Pouhé přebírání hlukových limitů a metodik vytvořených pro výrazně nižší a méně výkonnější technologie nelze bez dalšího považovat za dostatečné odborné odůvodnění. Před schválením akceleračních oblastí proto musí stát věrohodně prokázat, že emise nízkofrekvenčního hluku, infrazvuku a stroboskopického efektu z předpokládaných záměrů nepředstavují nepřiměřené riziko pro veřejné zdraví.

2. Selhání při ochraně zranitelných skupin a citlivých objektů

Návrh akceleračních oblastí ignoruje potřebu specifické ochrany tzv. citlivých receptorů. Vymezené oblasti dostatečně negarantují bezpečné ochranné odstupy pro objekty vyžadující zvýšený hlukový a psychosociální komfort, konkrétně:

- **nemocnice, léčebny a psychiatrická zařízení** (hrozba spánkové deprivace a zhoršení klinických stavů),
- **školy, mateřské školy a dětská zařízení,**
- **domovy seniorů a zařízení sociální péče.**

3. Nerespektování principu předběžné opatrnosti a vyvažování veřejných zájmů

V souladu s § 13 zákona č. 17/1992 Sb., o životním prostředí, musí být uplatněn princip předběžné opatrnosti. Existuje-li důvodné podezření na negativní dopady takto masivní výstavby, bez dostatečného vědeckého konsensu nelze AO předčasně schvalovat.

Relevantní poznatky jsou dnes k dispozici zejména z evropských států, kde jsou větrné elektrárny provozovány již více než dvě desetiletí. Tyto státy již mají praktické zkušenosti s přínosy i negativními dopady rozsáhlé výstavby VTE, podložené odbornými studiemi, dlouhodobým monitoringem i soudními rozhodnutími. Česká republika by neměla opakovat chyby, které byly v zahraničí již identifikovány, ale měla by z těchto zkušeností vycházet a promítnout je do přípravy akceleračních oblastí i navazujících rozhodovacích procesů.

V návrhu akceleračních oblastí nebyl proveden řádný test proporcionality. Veřejnému zájmu na dekarbonizaci a rozvoji obnovitelných zdrojů energie je přisuzována faktická přednost před jinými, stejně významnými veřejnými zájmy, zejména ochranou lidského zdraví, právem na příznivé životní prostředí, ochranou krajiny a ochranou vlastnických práv. Podle ustálené judikatury Nejvyššího správního soudu přitom nelze žádný jednotlivý veřejný zájem automaticky považovat za absolutně nadřazený ostatním a při rozhodování je vždy nezbytné hledat jejich spravedlivou rovnováhu.

4. Ohrožení přírody, zemědělského půdního fondu, krajinného rázu a vodních zdrojů

Direktivní vymezení naprosté většiny akceleračních oblastí v kulturní krajině představuje závažné riziko pro zákonem chráněné složky biosféry a hydrosféry. Oblasti jsou navrhovány v lokalitách, kde hrozí přímý střet a blízkost se:

- **Soustavou Natura 2000** (EVL, ptačí oblasti) a **Chráněnými krajinnými oblastmi (CHKO)** – hrozí nevratná fragmentace krajiny a významné ohrožení populací avifauny a letounů.
- **Chráněnými oblastmi přirozené akumulace vod (CHOPAV)** a kritickými zdroji pitné a podzemní vody. Masivní betonové základy pro až 250 m věže představují hydrogeologické riziko a samotný provoz VTE pak hrozbu kontaminace půdy provozními kapalinami a dalším znečištěním (spad otěru lopatek VTE).
- **Zemědělským půdním fondem** – navržené oblasti zahrnují vysoce bonitní půdu I. a II. třídy ochrany.
- **Krajinným rázem** – stavby o výšce až 250 m drasticky a nevratně naruší dálkové pohledy, horizonty a estetickou hodnotu krajiny na desítky kilometrů daleko.

5. Ohrožení zemědělského půdního fondu a neakceptovatelné obklíčení obcí větrnými a fotovoltaickými elektrárnami

Vymezení AO ve Změně č. 2 ÚRP povede v mnoha případech prokazatelně k situacím, kdy venkovské obce a lidská sídla budou z několika stran doslova obklíčeny větrnými a solárními parky, což povede k drastickému snížení kvality života obyvatel, likvidaci krajinného rázu a znehodnocení okolního území. Vedle větrné energetiky představuje navržená koncepce akceleračních oblastí pro FVE riziko vzniku rozsáhlých průmyslových fotovoltaických parků. Samotné akcelerační oblasti pro FVE jsou totiž v návrhu vymezovány jako plochy o výměře nejméně 50 hektarů.

Považujeme za nepřijatelné, že řada AO je vymezena na aktivně obhospodařované zemědělské půdě. Není vůbec doloženo, proč byly ve většině případů AO navrženy bez posouzení variantních řešení právě na intenzivně využívané zemědělské půdě, přestože směrnice RED III (směrnice EU 2023/2413) stanovuje, že při vymezování akceleračních oblastí mají členské státy přednostně využívat umělé, zastavěné, průmyslové, dopravní a jiné již antropogenně pozměněné plochy. Stejně tak je tento postup v rozporu s principy vyjádřenými v § 4 odst. 3 zákona č. 249/2025 Sb., podle něhož se mají při vymezování akceleračních oblastí přednostně využívat umělé a zastavěné plochy a znehodnocená půda nevhodná pro zemědělské využití.

Odmítáme, aby dekarbonizace energetiky probíhala za cenu nevratných zásahů do zemědělského půdního fondu, potravinové bezpečnosti a krajiny českého venkova.

6. Ohrožení kulturních, sakrálních a historických památek

Nesouhlasíme se zjednodušeným posouzením a zjednodušeným projednáváním staveb OZE posuzovaných z hlediska ochrany kulturních památek, kulturního dědictví a historické krajiny. Považujeme za nepřijatelné, že

řada AO je navržena v blízkosti kulturních, sakrálních a historických památek, čímž dochází k nevratnému poškozování samotných památek, krajinného rázu a dochází k nevratným krokům při poškození kulturního dědictví pro budoucí generace.

7. Porušení mezinárodních úmluv a ústavního pořádku

Návrh akceleračních oblastí porušuje nebo významně zpochybňuje naplnění řady mezinárodních závazků České republiky i základních principů ústavního pořádku, zejména:

- **Aarhuuská úmluva (Čl. 7 a Čl. 8):** Sběr cca 31 000 podání připomínek bez reálné obousměrné komunikace a možnosti ovlivnit finální vládní verdikt činí z účasti veřejnosti pouhou formální frašku. Účast veřejnosti musí být efektivní a včasná.
- **Ústava ČR (Čl. 8 a Čl. 100 – Právo na samosprávu):** Územní plánování je sdílenou kompetencí. Direktivní vymezení akceleračních oblastí bez konsensu s dotčenými obcemi je protiústavním zásahem do práva obcí spravovat své území.
- **Listina základních práv a svobod (Čl. 35):** Stát má povinnost vytvářet podmínky pro ochranu příznivého životního prostředí. Právo na příznivé životní prostředí je selektivně upíráno pod záminkou energetické transformace.
- **Evropská směrnice RED III (Směrnice EU 2023/2413):** Evropské právo výslovně předpokládá minimalizaci konfliktů prostřednictvím dialogu s místními komunitami. Postup vlády naopak celospolečenský konflikt generuje.
- **Operační směrnice 172 UNESCO a Mezinárodní úmluva o krajině:** V případech, kdy navržené akcelerační oblasti mohou ovlivnit lokality světového dědictví UNESCO nebo jejich krajinné souvislosti, schválení AO bez předchozího transparentního vyhodnocení konkrétních vlivů na krajinný ráz a kulturní dědictví porušuje mezinárodní standardy ochrany území.

IV. POŽADAVKY SIGNATÁŘŮ MEMORANDA

S ohledem na závažnost dopadů navržených akceleračních oblastí a bez ohledu na aktuální fázi schvalovacího procesu požadujeme:

1. **Pozastavení účinků Změny č. 2 Územního rozvojového plánu:** Žádáme vládu České republiky, aby neprodleně přijala veškerá legislativní, procesní nebo jiná opatření, která znemožní využívání akceleračních oblastí vymezených Změnou č. 2 Územního rozvojového plánu pro přípravu a povolování projektů obnovitelných zdrojů energie do doby, než budou řádně vypořádány připomínky veřejnosti, doplněny chybějící odborné podklady, veden skutečný dialog s dotčenými regiony a nalezeno řešení, které bude respektovat oprávněné zájmy dotčených obcí, vlastníků pozemků i obyvatel.
2. **Zpracování chybějících podkladů:** Požadujeme, aby stát nejprve vypracoval závaznou národní metodiku pro bezpečné odstupy VTE od obytné zástavby a podrobil návrh akceleračních oblastí hodnocení dopadů na lidské zdraví (HIA).
3. **Zveřejnění a vypořádání připomínek:** Požadujeme, aby MMR veřejně publikovalo podrobné vyhodnocení všech doručených podání, jejichž počet se podle dostupných informací pohybuje kolem 31 000.

4. **Zřízení dialogové platformy:** Požadujeme bezodkladné zahájení otevřeného jednání mezi zástupci dotčených regionů (koalice obcí, spolků a občanských iniciativ) a zástupci MŽP, MMR, MPO a MZ s cílem dosáhnout konsensuálního a společensky přijatelného řešení.
5. **Z důvodu předběžné opatrnosti zavedení právního předběžného opatření** k pozastavení povolovacích procesů k záměrům výstavby VTE do doby dořešení a stanovení normativních technických parametrů, jmenovitě: stanovení minimální vzdálenosti VTE od obytné zástavby, relevantního měření infrazvuku a hluku dle normativ, zavedení povinného procesu EIA (posuzování vlivu na životní prostředí), zavedení povinného procesu HIA a zavedení povinnosti post-realizačního monitoringu hluku realizovaného nezávislou akreditovanou laboratoří po celou dobu životnosti VTE.
6. **Prověření úředního postupu a vyvození odpovědnosti:** Požadujeme, aby byl nezávisle prověřen postup orgánů veřejné správy a dalších osob podílejících se na přípravě akceleračních oblastí. Pokud bude zjištěno porušení právních předpisů, nesprávný úřední postup nebo překročení pravomocí, požadujeme vyvození osobní, služební, politické i majetkové odpovědnosti odpovědných osob v souladu s právním řádem České republiky.
7. **Náhrada vzniklé škody:** Požadujeme, aby stát zajistil plnou náhradu škody vzniklé obcím, spolkům, vlastníkům nemovitostí i jednotlivým občanům v důsledku nezákonného nebo nesprávného postupu při přípravě akceleračních oblastí nebo při porušení jejich procesních práv. Náhrada musí zahrnovat nejen majetkovou škodu, ale i účelně vynaložené náklady na právní ochranu a obranu dotčených osob, pokud na ni vznikne právní nárok.

Dále požadujeme:

8. **Transparentní příprava projektů OZE:** Požadujeme, aby všechny významné energetické stavby a zařízení, zejména projekty VTE, FVE a bateriová úložiště, a to jak v rámci akceleračních oblastí, tak mimo ně, byly připravovány transparentně s plným zapojením občanů dotčených obcí.
9. **Zachování práva občanů rozhodovat v místním referendu:** Požadujeme, aby žádná právní úprava ani smluvní ujednání mezi investory a obcemi neomezovaly právo občanů rozhodovat o významných záměrech v místním referendu. Za nepřijatelné považujeme zejména situace, kdy je možnost konání místního referenda fakticky znemožněna nebo zbavena významu jen proto, že obec již dříve uzavřela smlouvu s investorem.
10. **Legislativa musí zajistit účinnou účast veřejnosti na rozhodování:** Požadujeme, aby žádná právní úprava neomezovala právo občanů, vlastníků a obcí účinně se podílet na rozhodování o významných energetických a průmyslových záměrech v jejich okolí, a to ani v rámci, ani mimo rámec akceleračních oblastí. Stát musí zajistit, aby dotčené osoby, vlastníci nemovitostí, obce a samosprávy byly o připravovaných záměrech včas, srozumitelně a dostatečně informovány a aby měly reálnou možnost jejich podobu ovlivnit. Toto právo musí být výslovně zaručeno také obcím sousedícím s katastrálním územím, na němž je záměr OZE připravován, a dále obcím, u nichž lze důvodně předpokládat významné dopady záměru, zejména hlukové, vizuální, krajinné, dopravní, vodohospodářské nebo environmentální.

V. SPOLEČNÉ PROHLÁŠENÍ SIGNATÁŘŮ

Toto memorandum vzniklo jako reakce na způsob přípravy akceleračních oblastí pro OZE a na netransparentní a nátlakový způsob zavádění lokálních projektů VTE a FVE.

Akcelerační oblasti byly schváleny, aniž byly řádně vypořádány připomínky veřejnosti, doplněny chybějící odborné podklady a skutečně respektován hlas dotčených regionů. Tento postup veřejnost oprávněně vnímá jako rozhodování „o nás bez nás“, které prohlubuje nedůvěru občanů ve veřejné instituce a zbytečně vyostřuje napětí mezi státem a dotčenými regiony. Stejně tak za nepřijatelné považujeme přijímání legislativních změn, které omezují nebo by dále omezovaly možnosti obcí, vlastníků pozemků a občanů podílet se na rozhodování o významných stavebních, energetických, průmyslových či jiných záměrech v jejich okolí.

Budeme svá práva bránit **všemi dostupnými zákonnými prostředky**. Signatáři tohoto memoranda jsou připraveni vzájemně spolupracovat, sdílet odborné i právní zkušenosti a koordinovat svůj postup při ochraně práv obcí, občanů a krajiny. Budeme se obracet na soudy, státní instituce, evropské orgány, média i veřejnost a využijeme také všech **legitimních prostředků občanské společnosti** k ochraně našich obcí, krajiny a kvality života. Pokud stát bude nadále ignorovat oprávněné požadavky občanů a samospráv, ponese plnou odpovědnost za eskalaci tohoto konfliktu.

Neodmítáme rozvoj spolehlivých moderních zdrojů energie ani přípravu významných strategických projektů. Požadujeme, aby o budoucnosti české krajiny bylo rozhodováno společně s námi – s lidmi, kteří v ní žijí.

Zrychlené povolování výstavby obnovitelných zdrojů energie a jiných strategických investic nesmí být nadřazeno nad veřejným zájmem ochrany zdraví, životního prostředí a krajiny.

Toto Memorandum bylo zveřejněno v červenci 2026. Mohou se k němu průběžně připojovat další obce, spolky, iniciativy, společnosti i jednotliví občané, kteří se ztotožňují s jeho obsahem. Nedílnou součástí memoranda je aktuální seznam signatářů – originály podpisových listů jsou uloženy u koordinátorů memoranda. Máte-li zájem připojit se k tomuto memorandu, napište na memorandum26@seznam.cz. Zašleme Vám podpisový list a informace o dalším postupu. Web: memorandum2026.net